

Bomenreglement gemeente Oudewater (versie september 2017)

Bomen. Je kunt er niet omheen. Overal kom je ze tegen. Lopend, fietsend, in de auto. Bomen hebben waarde en leveren een bijdrage aan ons menselijk bestaan. Ze sieren ons dagelijks leven. Dat doen ze met hun decoratieve structuren van de bast, robuuste stammen, ruisende bladeren, verkoelende schaduw op een warme zomerdag en een beschermende houding bij een voorjaarsstorm. Bomen vertonen menselijke trekjes. Ze groeien, worden oud en zijn met hun verlangen om steeds hoger te reiken nogal competitief ingesteld. Kortom, bomen verdienen het om ze met zorg te behandelen. En dat gebeurt ook. Zeker de bomen die prijken op de zogenaamde beschermdebomenlijst. Die inspecteren wij regelmatig en bij gebleken gebreken komt de bomendokter in actie. Die probeert de patiënt weer op te kalefateren.

Omhakken of –zagen van deze bomen mag niet zonder vergunning. Dat geldt voor zowel particuliere als gemeentelijk bomen. Alle voorwaarden, afspraken en bijdragen vind u in dit bomenreglement.

Wat houdt het hebben van een beschermde boom in:

In het kort houdt het hebben van een beschermde boom het volgende in:

- U blijft eigenaar en verantwoordelijk voor de boom, maar de gemeente neemt een deel van de zorg voor de boom uit handen. Eens per 1,5 jaar wordt de boom door de gemeente gecontroleerd (met uitzondering van knotbomen in particulier eigendom, die worden niet gecontroleerd). Hierbij wordt beoordeeld of de boom nog gezond is en of er bepaalde maatregelen getroffen moeten worden zoals snoei, of bij gebreken, een nader onderzoek.
- Als een nader onderzoek nodig is dan regelt en financiert de gemeente dit. De te nemen maatregelen die uit dit onderzoek naar voren komen worden voor 50% gefinancierd door de gemeente. De andere helft is voor rekening van de eigenaar.
- Het snoeien van de boom dient bij laanbomen / solitaire bomen altijd in overleg met de gemeente te gebeuren. De gemeente neemt de helft van deze bijzondere onderhoudskosten op zich en zal de werkzaamheden voor u coördineren.
- Knotbomen en leibomen kunnen zonder overleg met de gemeente worden gesnoeid. De gemeente draagt niet bij aan de jaarlijkse, standaard beheerkosten van deze bomen.
- Beschermde bomen mogen niet zonder vergunning worden gekapt.

1. Wanneer komt een boom op de beschermdebomenlijst.

Om als boom in aanmerking te komen voor een plaats op de beschermdebomenlijst moet aan een aantal voorwaarden worden voldaan:

1. De boom moet een bepaalde status hebben.

De boom moet een bepaalde status / bijzonderheid hebben waardoor deze opvalt en waardoor het de moeite waard is om deze boom te behouden en in deze boom te investeren. Een boom moet aan minimaal een van onderstaande status voorwaarden voldoen:

- Imposante verschijning / beeldbepalend (monumentaal);
De vorm, de omvang en de standplaats zijn de criteria waarop de beeldbepalende waarde (opvallend / schoonheid / in het oog springend) wordt bepaald. De boom is door zijn verschijningsvorm beeldbepalend en onvervangbaar voor het karakter van de omgeving.

- Verschijningsvorm
De boom of boomsoort komt in een specifieke / uitzonderlijke vorm voor. Bijv.: knotvorm, haag- zuilvorm of als leiboom. Hierbij merken we op dat alle knotbomen in Oudewater een beschermde status hebben (Algemeen Plaatselijke Verordening (APV))
- Een bijzondere plaats in de geschiedenis innemen (cultuurhistorische waarden)
Een boom is cultuurhistorisch waardevol als deze een rol van betekenis speelt in de geschiedenis van zijn omgeving. Te denken valt aan bomen die herinneren aan gebeurtenissen of bomen die een bepaald punt markeren.
- Landschappelijke waarde van de houtopstand:
De bomen zijn onderdeel van het cultuurhistorische landschap van Oudewater. Te denken valt aan de leibomen die bij het huis staan en de solitaire bomen voor op het erf.
- De natuurwaarde van de houtopstand
Een boom is qua natuurwaarde en/of uit ecologisch oogpunt waardevol wanneer deze wat extra's toevoegt, hetzij vanuit natuurhistorisch oogpunt, bijv. als restant van een oud natuur- of bosgebied, houtwal, hetzij dat de boom een ecologische rol speelt als 'step stone' of corridor verbinding tussen verschillende gebieden, voedsel / schuil / nestgelegenheid bied aan kleine fauna, zoals vogels en insecten.
- Zeldzaamheid en dendrologie
Een boom is dendrologisch waardevol als de soort in Nederland zeldzaam of zeer zeldzaam is. Ook herkomst en zaadgaarden die genetisch waardevol zijn, vallen hieronder. Het is denkbaar dat er boomsoorten zijn die in Nederland algemeen voorkomen, maar in een bepaalde streek een zeldzaamheid zijn.
- Een bijzondere status hebben zoals Koninginneboom, geschenkboom of klimaatbosje.
Bomen worden geplant als herinneringssymbool bij bepaalde gebeurtenissen.
Geschenkboom
Een boom die aan de gemeente Oudewater geschonken is door bijvoorbeeld de Bomenstichting of door de Entente Florale.
Koning(inne)boom
Bomen die vernoemd zijn naar leden van het koningshuis zoals de Wilhelminaboom op de IJsselvere, de Beatrixboom in Hekendorp en de Maximaboom op Dijkveld.
Klimaatbosje
Een boomgroep van 3 walnootbomen of een veelvoud daarvan die zijn aangeplant in een driehoek op een locatie waar veel mensen komen. De klimaatbosjes komen voort uit een actie van Landschapsbeheer Nederland en moet tot nadenken stemmen en tot actie aanzetten.
- Behoren bij een laan of lintbeplanting
De beplantingsvorm van bomen die een belangrijk deel uitmaken van, of in belangrijke mate het beeld bepalen van structuren (hoofdstructuur/assen/lanen/pleinen). (Hierbij is de laan in zijn totaliteit beschermd en niet elke boom afzonderlijk. De laan dient in stand gehouden te worden).
- Onderdeel zijn van het beschermd stads- of dorpsgezicht
Beplantingsvorm van bomen die een belangrijk deel uitmaken van, of in belangrijke mate het beeld bepalen van het stads- of dorpsgezicht.

2. De boom moet gezond zijn

De boom moet ten allen tijden gezond zijn bij plaatsing op de beschermdebomenlijst.

Vooraf aan plaatsing op de beschermdebomenlijst volgt een boomveiligheidscontrole. Hierbij wordt visueel gekeken naar de conditie en structurele opbouw van de boom.

3. Toekomstverwachting

Er wordt gekeken naar de toekomstverwachting van de boom.

De toekomstverwachting is gebaseerd op visuele waarnemingen van de conditie en structurele opbouw van de boom. Tevens is gekeken naar mogelijke aantastingen en/of verzwakkingsymptomen.

De indeling is als volgt:

- > 5 jaar: De mechanische en/of fysiologische toestand van de boom is minimaal of nihil, verwacht wordt dat 'herstel' van de boom niet of nauwelijks mogelijk is.
- 5 - 10 jaar: De mechanische en/of fysiologische toestand van de boom is duidelijk verminderd, verwacht mag worden dat 'herstel' van de boom eventueel mogelijk is.
- 10 - 15 jaar: Ten aanzien van de mechanische e/o fysiologische toestand van de boom worden binnen een termijn van 10-15 jaar geen problemen verwacht.
- > 15 jaar: Ten aanzien van de mechanische e/o fysiologische toestand van de boom worden binnen een termijn van >15 jaar geen problemen verwacht.

4. De boom moet op een voor de gemeente bereikbare plaats staan.

De gemeente moet bij de boom kunnen om deze te controleren en te beheren.

5. De eigenaar moet akkoord zijn

De eigenaar van de boom moet akkoord zijn met het plaatsen van de boom op de beschermdebomenlijst.

6. Boom eenmaal op de lijst, blijft op de lijst

Als een boom eenmaal een plaats heeft op de beschermdebomenlijst dan zal deze alleen bij zwaarwegende redenen van de lijst afgehaald worden. Alleen als de boom geen reële toekomstverwachting meer heeft zal de gemeente akkoord gaan met het verwijderen van de boom van de lijst en een kapvergunning verlenen.

Als een adres overgaat naar een nieuwe eigenaar/bewoner dan gaat de verplichting over naar de nieuwe eigenaar. De huidige eigenaar/bewoner heeft de plicht om de nieuwe eigenaar/bewoner in te lichten over het feit dat er een beschermde boom aanwezig is (informatieplicht).

2. Zorg voor de boom

2.1 Jaarlijkse controle van de boom

Beschermde bomen worden met extra zorg behandeld door de gemeente. Eenmaal per jaar / anderhalf jaar wordt de boom visueel geïnspecteerd door een medewerker van de gemeente. Bij deze boomveiligheidscontrole wordt gekeken naar de conditie en de opbouw van de boom. Vitaliteit, stabiliteit, wortel-, stam- en kroonschade en ziekten komen hierbij aan bod.

De resultaten worden vastgelegd in een logboek.

Als de eigenaar tussen de boomveiligheidscontroles twijfelt aan de conditie of veiligheid van de boom, dan kan in overleg met de gemeente een extra boomcontrole plaatsvinden.

2.1.1 Inschakelen boomdeskundige

Als er gebreken worden gesignaleerd dan schakelt de gemeente een externe boomdeskundige in die de boom nader onderzoekt. De kosten van dit onderzoek worden door de gemeente

gefinancierd. Gebreken worden dan in een vroeg stadium ontdekt en kunnen snel behandeld worden zodat de boom (langer) behouden blijft.
Op basis van de uitkomst wordt in overleg met de eigenaar besloten wat de vervolgstappen zijn.

2.1.2. Nadere onderzoeken

Als blijkt dat na aanleiding van het boomonderzoek er een trekproef moet plaatsvinden dan zal de gemeente dit regelen en financieren mits de boom geen onderdeel uit maakt van een (bouw)project.

2.2 Bijzondere beheerwerkzaamheden

Uit de boomcontrole kunnen bijzondere beheerwerkzaamheden aan de boom voortvloeien. Hierbij valt te denken aan snoeiwerkzaamheden door middel van een hoogwerker of boomklimmer of aan het plaatsen van een kroonverankering.

Werkzaamheden dienen uitgevoerd te worden volgens het handboek bomen 2014 van Norm Instituut Bomen.

2.2.1 Snoeien van beschermde bomen

Snoei solitaire bomen

Solitaire bomen zijn bomen die niet gegroepeerd staan. Solitaire bomen zijn in staat zich in vol ornaat te ontwikkelen en zijn daarom vaak kenmerkende landschappelijke elementen.

Het snoeien van een beschermde solitaire boom dient daarom in overleg met de gemeente te gebeuren. Het blijkt namelijk dat sommige eigenaren de term 'snoeien' anders opvatten dan de gemeente. Het snoeien moet altijd in het belang zijn van boom. Voor de gemeente beperkt snoeien zich tot het verwijderen van overhangende en dode takken waarbij de vorm (habitus) van de boom behouden blijft. Het drastisch snoeien waarbij alle takken deels of helemaal worden ingekort en waarbij de kroon erg wordt vervormd behoort niet tot de snoeikeuze die de gemeente stimuleert. Deze snoeiwijze verstoort de ontwikkeling van de boom en zorgt ervoor dat de boom de originele groeiwijze kwijt raakt.

Ook bomen waarbij de gesteltakken van de gehele boom wordt ingenomen tot takstompen, het zogenoemde kandelaberen, behoort niet tot de snoeikeuze van de gemeente. Deze snoeiwijze zorgt ervoor dat de boom op de stompen veel hout gaat ontwikkelen waardoor de kroon met een paar jaar zo zwaar zal worden dat takken, als de boom niet weer drastisch wordt gesnoeid, uit zullen breken. Naast het verdwijnen van de originele kroonvorm levert dit ook veel extra kosten op.

Om bovenstaande te voorkomen dient het snoeien van een beschermde boom altijd door de gemeente te worden gecoördineerd waarbij een snoeiwijze, zoals hierboven beschreven, alleen in uitzonderlijke gevallen tot de mogelijkheden behoort.

Als de boom zonder instemming van de gemeente wordt gesnoeid, waarbij de boom drastisch wordt "verminkt" dan zal de gemeente een boete opleggen.

Voor de uitvoering van deze bijzondere snoeikosten is een bijdrage van 50% van de snoeikosten beschikbaar vanuit de gemeente.

Snoei leibomen

Een leiboom is een boom waarvan de takken in een bepaalde richting geleid worden. Elk jaar wordt de boom teruggesnoeid tot op de gesteltakken of "liggers". Een bekend voorbeeld is de leilinde, die vooral bij boerderijen is geplant als zonne- en windscherm.

Het snoeien van leibomen dient jaarlijks te gebeuren en valt onder normaal onderhoud. Deze snoeiwerkzaamheden kan de eigenaar zelf uitvoeren of uit laten voeren zonder overleg met de gemeente.

Een bijdrage voor deze snoeiwerkzaamheden is alleen mogelijk bij hele grote en broze leibomen. Dit in overleg met de gemeente.

Snoei knotbomen

Knotbomen zijn bomen die periodiek volledig worden teruggezet tot op de stam, later de "knot". Diverse boomsoorten zijn geschikt om als knotboom te dienen maar in deze streek bestaat de knotboom zoveel mogelijk uit wilg en es.

Het snoeien van knotbomen dient 1x per 3 of 4 jaar te gebeuren en valt onder normaal onderhoud. Deze snoeiwerkzaamheden kan de eigenaar zelf uitvoeren of uit laten voeren zonder overleg met de gemeente. Een bijdrage voor deze snoeiwerkzaamheden is niet mogelijk.

Uitvoering snoei

Voor de uitvoering van snoeiwerkzaamheden zie paragraaf 2.3, Uitvoering en kosten (bijdrage gemeente).

2.2.2 Kroonverankering

Om te voorkomen dat bij oude bomen zware takken uitbreken is het soms nodig om een kroonverankering te plaatsen. Een kroonverankering is een kunstmatig, flexibel anker dat kan worden aangebracht tussen de stam en een tak of tussen takken onderling. Het doel van een kroonverankering is voorkomen dat de verankerde tak uitbreekt en schade veroorzaakt aan de boom en de omgeving. De verankerde tak kan wel bewegen, maar breekt minder snel af en scheurt minder snel uit.

Bij storm worden de grote piekbelastingen geleidelijk opgevangen door middel van het anker en komt er minder kracht op de zwakke plekken / aanhechtingen te staan. Het is niet altijd te voorkomen dat verankerde takken alsnog uitbreken, maar ze blijven bij een kroonverankering in de meeste gevallen wel in het anker hangen, waardoor er geen schade aan de omgeving ontstaat.

Voor de het plaatsen van kroonverankering, zie paragraaf 2.3, Uitvoering en kosten (bijdrage gemeente).

2.2.3. Ziekte en plagen

Als er een ziekte, plaag of aantasting wordt geconstateerd in de boom dan wordt er eerst onderzocht om welke ziekte, plaag of aantasting het gaat.

De gemeente zal alleen ziekten, plagen en aantastingen bestrijden als de beschermde status van de boom in het geding komt. De gemeente zal in dat geval 50% van de kosten op zich nemen.

Bij ziektes, plagen en aantastingen waar de boom niet of nauwelijks last van heeft en waarbij de beschermde status van de boom niet in het geding komt, zal de gemeente niet over gaan tot bestrijding. Als de eigenaar toch de ziekte, plaag of aantasting wil bestrijden / behandelen dan is dit op eigen kosten. De gemeente kan wel op verzoek van de eigenaar een coördinerende rol op zich nemen in het bestrijden van deze soort, ziekte of aantasting.

2.3 Uitvoering en kosten (bijdrage gemeente)

Zoals bij paragraaf 2.2.1 en 2.2.2 vermeld, draagt de gemeente bij in de kosten van snoei en het plaatsen van kroonverankering. Als er bijzondere werkzaamheden aan de boom uitgevoerd dienen te worden zoals grote snoeiwerkzaamheden door middel van een hoogwerker of boomklimmer of bij het plaatsen van kroonverankering, dan draagt de gemeente voor maximaal 50% bij in de kosten. De gemeente schakelt voor de uitvoering van deze werkzaamheden een professioneel boomverzorgingsbedrijf in waarbij wordt geprobeerd om de kosten voor de eigenaar en de gemeente zo laag mogelijk te houden. De werkzaamheden dienen uitgevoerd te worden om de boom te behouden.

De gemeente draagt niet bij aan de reguliere snoei van leibomen¹ en knotbomen. Het verwerken van snoeihout komt voor rekening eigenaar.

De gemeente coördineert de uitvoering van deze bijzondere werkzaamheden aan de boom. Dit gebeurt in overleg met de eigenaar.

De uitvoering is als volgt:

- De gemeente vraagt een offerte op voor de uit te voeren werkzaamheden bij een professioneel en erkend boomverzorgingsbedrijf. Mocht de eigenaar zelf ook ideeën hebben over een deskundig en erkend bedrijf dan is dat bespreekbaar. De gemeente blijft de snoei wel ten alle tijden coördineren. Ook als de snoei of plaatsing van een kroonverankering wordt uitgevoerd door een bedrijf dat door de eigenaar is aangedragen.
- Als de offerte akkoord is dan stelt de gemeente een overeenkomst met de eigenaar op voor de uitvoering van de werkzaamheden. (nb: de kosten voor het verwerken van snoeihout is voor de eigenaar).
- Als de overeenkomst getekend retour is dan zal de gemeente opdracht geven voor de uitvoer van de werkzaamheden.
- Na de uitvoering van de werkzaamheden ontvangt de eigenaar een factuur van de gemeente.

2.4 Beschermde bomen binnen (bouw) projecten

Als een beschermde boom onderdeel uitmaakt van een (bouw)project dan dient in de voorbereidingsfase verplicht een boom effect analyse uitgevoerd te worden om in kaart te brengen welke invloed de bouwwerkzaamheden en de nieuwe situatie heeft op de beschermde boom. De gemeente coördineert dit onderzoek.

Indien een beschermde boom voor aanvang van de bouwwerkzaamheden gezond is, dient de boom behouden te blijven.

In de voorbereidingsfase zal de gemeente de boom blijven inspecteren en de nodige nadere onderzoeken coördineren. Ook de coördinatie van de bijzondere beheermaatregelen zal door de gemeente gecoördineerd worden zoals bijzondere snoeiwerkzaamheden, het plaatsen van kroonverankering enzovoort.

De financiering voor de boom effect analyse, nadere onderzoeken en onderhoudsmaatregelen dienen gefinancierd te worden binnen het project door de eigenaar en / of projectontwikkelaar.

3. Kappen van beschermde bomen

3.1 Legale kap

Een boom op de beschermdebomenlijst valt onder de kapverordening van de gemeente zoals vermeld in de Algemeen Plaatselijke Verordening (APV), artikel 4:11. Dit houdt in dat voor het kappen van de beschermde boom een vergunning is vereist.

Een kapaanvraag dient altijd schriftelijk te worden ingediend bij het college van burgemeester en wethouders. Aangegeven moet worden om welke boom / bomen het gaat en wat de reden is van de kapaanvraag. Na aanvraag zal de gemeente de boom bekijken waarna besloten wordt al dan niet de kapvergunning af te geven.

De boom wordt beoordeeld door de gemeente Oudewater en/of door een externe deskundige ingehuurd door de gemeente.

Voor een boom op de beschermdebomenlijst wordt in beginsel geen kapvergunning afgegeven. De aanvraag voor een vergunning voor het vellen van een houtopstand (kappen), deel uitmakend van de beschermdebomenlijst kan worden geweigerd op grond van de volgende criteria:

---

¹ Binnen Oudewater staan diverse leibomen die erg hoog, oud en broos zijn en nauwelijks zelf door de eigenaar te beheren. Voor deze bomen kan de gemeente een uitzondering maken en bijdrage aan de snoeikosten.

1. Voldoet de boom nog aan de beschermde status:
  - a. Imposante verschijning / beeldbepalend (monumentaal);
  - b. Verschijningsvorm
  - c. Een bijzondere plaats in de geschiedenis in nemen (cultuurhistorische waarden)
  - d. Landschappelijke waarde van de houtopstand;
  - e. De natuurwaarde van de houtopstand
  - f. Zeldzaamheid en dendrologie
  - g. Een bijzondere status hebben zoals Koninginneboom, geschenkboom of klimaatbosje.
  - h. Behoren bij een laan of lintbeplanting
  - i. Onderdeel zijn van het beschermd stads- of dorpsgezicht
2. is de boom nog gezond en heeft de boom nog een reëel toekomstverwachting.
3. Is er sprake van:
  - a. ernstige bedreiging van de openbare veiligheid;
  - b. noodtoestand;
  - c. andere uitzonderlijke situaties (een verbouwing of bouwproject is geen uitzonderlijke situatie)

Mocht de gemeente besluiten om een kapvergunning af te geven dan:

- Is het kappen van de boom en het afvoeren van het vrijgekomen materiaal voor rekening van de eigenaar;
- Een afgegeven kapvergunning is tot 1 jaar geldig na afgifte.
- De boom waarvoor de kapvergunning is afgegeven wordt per direct van de beschermdebomenlijst afgehaald en valt niet meer onder de zorgplicht van de gemeente.
- De gemeente kan eisen dat er een boom wordt terug geplant (herplantplicht). De gemeente stelt eisen aan deze vervangende boom (soort, maat boom, plantlocatie).
  - o De gemeente stelt deze boom beschikbaar en koopt deze in of de eigenaar dient de boom zelf in te kopen. De boom moet door de eigenaar worden aangeplant.
  - o Op de nieuw aangeplante boom zit een inboet plicht. Mocht de boom niet aanslaan dan moet wederom, in het volgende plantseizoen, een nieuwe boom worden geplant.
  - o De vervangende boom zal direct op de beschermdebomenlijst worden geplaatst als toekomstig monumentale / waardevolle boom.

3.2 Illegale kap

Bij het illegaal kappen van een beschermde boom zal een boete en een herplant plicht op worden gelegd.

4. Verantwoordelijkheid bij schade

De eigenaar is altijd als 1^e verantwoordelijk voor de boom en de schade die deze veroorzaakt.. Ook als deze boom op de beschermdebomenlijst staat.

Het oplossen van de gebreken aan de boom gebeurt in samenspraak met de gemeente. Omdat de gemeente de boom inspecteert en daardoor een deel van de verantwoordelijkheid op de gemeente rust, bepaald de gemeente wie de boom onderzoekt en wie de eventuele gebreken oplost.

4.1 Boomveiligheidscontrole is bewijs van zorgplicht voor de boom

Als er schade ontstaat veroorzaakt door de boom, dan is de eigenaar altijd gedekt door de boomveiligheidscontrole (VTA). De eigenaar kan hiermee aantonen dat aan de zorgplicht is voldaan. De boom is immers regelmatig visueel onderzocht door de gemeente en er kan aangetoond worden welke stappen zijn ondernomen bij eventueel geconstateerde gebreken.

Hierbij wel de opmerking dat de eigenaar verantwoordelijk blijft voor goed onderhoud aan de boom. Als na overleg met de gemeente de eigenaar de onderhoudswerkzaamheden niet wil laten uitvoeren dan is de eigenaar nalatig wat onderhoud betreft. Als de eigenaar de boom zelf zou snoeien of laten snoeien en dit gebeurt niet op de juiste wijze en hierdoor schade ontstaat, dan is de eigenaar zelf verantwoordelijk.

Als de boom door overmacht toch omwaait en de eigenaar kan aantonen dat er samen met de gemeente alles aan gedaan is om de boom veilig te houden, dan kan de eigenaar niet verantwoordelijk worden gesteld voor de geleden schade.